

K odvolání obou účastníků řízení odvolací soud napadený rozsudek opět zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení s tím, že bylo-li dílo žalovanou předáno investorovi a nebyly-li reklamovány jeho vady, vzniklo žalobci právo na zaplacení dosud neuhrazené části ceny díla.

Soud prvního stupně poté rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částky v rozsudku uvedené. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Navázal přitom na právní závěry vyjádřené již v jeho předchozích rozhodnutích, podle nichž došlo k uzavření smlouvy o dílo, na jejímž základě měl žalobce zhotovit podlahu s aplikací *D*. vsypem, dílo provedl a nepochybně předal žalované (žádný konkrétní způsob předání sjednán nebyl a dílo je dlouhodobě užíváno investorem), a vzniklo mu tak právo na zaplacení ceny díla. Námitku žalované, že dílo bylo zhotoveno jinak, než se účastníci dohodli, posoudil za nedůvodnou, protože obsah jejich konkrétní dohody, jak měl být přípravek *D* žalobcem použit (tj. jakou metodou a v jakém množství), nebyl v řízení prokázán, právě tak jako tvrzení, že žalobce aplikoval menší množství tohoto přípravku, než je u metody vsypem obvyklé. Naopak bylo prokázáno, že způsob aplikace *D*. vsypem použitý žalobcem je v ČR obvyklou technologií. Žalovaná tedy ke svým tvrzením o vadnosti díla, odůvodňující snížení ceny postupem dle § 439 ObchZ, neunesla důkazní břemeno.

Žalovaná napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním, v němž vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci. Podle jejího názoru v řízení nebylo prokázáno, že by žalobce aplikoval přípravek *D*. alespoň v množství obvyklém při metodě vsypem, jak bylo účastníky sjednáno. Poukazovala zejména na závěry znaleckého posudku z oboru stavebnictví, podle nichž nebyl prokázán žádný znatelný rozdíl mezi vlastnostmi podlahy v místech, kde byl přípravek aplikován, oproti ostatním částem podlahy, ač by tak tomu mělo být. Přitom část ceny díla ve výši částky, jež zůstala předmětem řízení, odpovídá právě jejímu zvýšení za použití tohoto přípravku, a tomu mělo odpovídat zlepšení vlastností díla. Nebylo-li dílo žalobcem zhotoveno tak, jak bylo dohodnuto, má vady v rozsahu odůvodňujícím slevu ve výši 55 320 Kč. Pokud odvolací soud uzavřel, že dílo bylo zhotoveno v souladu se smlouvou, protože slouží svému účelu, a žalobci tak náleží jeho cena, jde o nesprávný závěr, protože částka 55 320 Kč náležela žalobci právě za to, že dílo bude dodáno za použití přípravku *D*., tedy v nadstandardní kvalitě. K tomu však nedošlo, dílo nebylo dokončeno a žalovanému předáno.

Dovolání není důvodné.

Východiskem pro posouzení důvodnosti dovolacích námitek je závěr odvolacího soudu, že účastníci řízení uzavřeli platnou smlouvu o dílo. Tomu podle názoru dovolacího soudu nelze nic vytknout, protože vyplývá ze skutkového stavu zjištěného z obsahu cenové nabídky žalobce ze dne 7. 5. 1997, objednávky žalované ze dne 12. 6. 1997 a vyúčtování ceny díla žalobcem, z nichž lze dovodit, že účastníci řízení se dohodli o základních náležitostech smlouvy o dílo (předmětu díla a jeho ceně – § 536 ObchZ). Určení předmětu díla i cenové podmínky jsou obsaženy v cenové nabídce žalobce, v souladu s níž cenu díla posléze vyúčtoval a s níž byla žalovaná nepochybně srozuměna v době, kdy vystavila objednávku, odkazující na domluvu účastníků. Lze-li z provedeného dokazování dovodit pouze podstatné náležitosti smlouvy a nebyl-li naopak jednoznačně zjištěn rozsah a obsah pří-

padných dalších smluvních ujednání účastníků řízení, je nutno vycházet z § 560 odst. 4 a § 420 odst. 2 ObchZ. S ohledem na výsledky dokazování, popsané v odůvodnění napadeného rozsudku, je závěr, k němuž dospěl odvolací soud, že dílo bylo provedeno obvyklým způsobem, a tedy v jakosti a provedení, které se hodí pro účel stanovený ve smlouvě, správný.

Za správný je nutno označit i závěr odvolacího soudu, že dílo bylo žalované předáno, a žalobci tak vzniklo právo na zaplacení jeho ceny. Protože nebylo mezi účastníky řízení sjednáno nic jiného, právo na zaplacení ceny díla vzniklo v souladu s § 548 odst. 1 ObchZ žalobci jeho zhotovením, tedy ukončením díla a jeho předáním žalované v dohodnutém místě (§ 554 odst. 1 ObchZ). O předání díla sice nebyl účastníky řízení zhotoven zápis (zákon tuto povinnost nestanoví a žádný z účastníků netvrdil, že by se na tom dohodli), nepochybně však k němu došlo, protože žalovaná dílo poté předala svému smluvnímu partnerovi, který je dlouhodobě užívá, jak zjistil odvolací soud.

Rovněž závěr odvolacího soudu, že žalovaná neprokázala vadnost díla odůvodňující snížení jeho ceny, považuje dovolací soud za správný. Dílo má vady, jestliže jeho provedení neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě (§ 560 odst. 1 ObchZ). Za vadu je v souladu s § 560 odst. 4 a § 420 odst. 1 ObchZ nutno považovat i to, nebylo-li dílo zhotoveno sjednaným způsobem. Objednatel je ovšem povinen vady bezodkladně notifikovat (§ 562 ObchZ) a provést volbu svých nároků, upravenou v § 564 ObchZ, který odkazuje na § 436 až 441 ObchZ, vymezující práva kupujícího z vad zboží. Žalovaná však neprokázala, že byly dohodnuty konkrétní vlastnosti díla nebo jí tvrzený konkrétní způsob, jak bude dílo zhotoveno (samotná její tvrzení v tomto směru ostatně v průběhu řízení doznala zásadních změn), který žalobce nedodržel, a vznikl jí tak nárok na slevu z ceny díla (§ 439 odst. 1 ObchZ), ani že řádně uplatnila práva z odpovědnosti za vady díla (která vůči ní neuplatnil ani subjekt, jemuž dílo sama předala). Naopak v řízení bylo prokázáno, že žalobce dílo zhotovil obvyklým způsobem.

EVROPSKÉ SOUDNÍ INSTITUTE

Evropský soud pro lidská práva: Přiměřenost náhrady za vyvlastnění

Čl. 1 Protokolu č. 1 k EÚLP

Rovnováha mezi veřejným zájmem a zárukami ochrany majetku je narušena, pokud náhrada poskytnutá vyvlastněnému není v rozumném poměru k tržní hodnotě v době, kdy k vyvlastnění majetku nabytého v dobré víře došlo. Znalecké posudky určující výši ceny v době před vyvlastněním a nezohledňující aktuální tržní hodnotu vyvlastňovaného majetku nemohou tvořit rozhodující podklad pro určení výše náhrady za vyvlastnění.

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce) – rozsudek ze dne 26. 11. 2009 o stížnosti č. 22186/03 – Pešková proti České republice

K věci: Eva Pešková koupila v roce 1979 podíl ve výši jedné třetiny na nemovitosti v katastrálním území Neštětice, kterou její původní vlastníci v roce 1966 darovali státu. Kupní cenu ve výši 25 326 Kčs za celou nemovitost stanovil znalec v září 1978. Po nabytí účinnosti zákona o půdě byla podána restituční žaloba o navrácení nemovitosti původním soukromým vlastníkům z důvodu, že noví nabyvatelé byli v 70. letech neoprávněně zvýhodněni a že cena, kterou státu zaplatili, byla nižší než skutečná cena nemovitosti.

Soudní projednání této žaloby bylo vleklé. Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 28. 3. 1995 vyslovil, že vlastnické právo ke sporné nemovitosti přechází na právní předchůdkyni žalobkyně. Odvolací soud však rozsudkem ze dne 9. 4. 1996 tento rozsudek změnil a žalobu zamítl. Nejvyšší soud dne 29. 5. 1997 rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve věci pak znovu rozhodl odvolací soud tak, že žalobu zamítl. V následném dovolacím řízení Nejvyšší soud dne 9. 9. 1999 rozsudek odvolacího soudu znovu zrušil a odvolací soud poté zrušil původní rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Po doplnění dokazování vydal soud prvního stupně nový rozsudek, v němž určil, že vlastnické právo ke sporné zemědělské usedlosti se stavební parcelou v katastrálním území Neštětice přechází na žalobkyni. K podanému odvolání Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 11. 4. 2001 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Krajský soud v Praze dospěl k závěru, že žalobkyni se nepodařilo prokázat, že žalovaní nabyli nemovitosti v rozporu s právními předpisy. V tomto ohledu odkázal na svá předchozí rozhodnutí a na rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci z roku 1997, jímž byla tato otázka s konečnou platností vyřešena. Rovněž se nepodařilo prokázat, že žalovaní nabyli předmětné nemovitosti na základě protiprávního zvýhodnění. Odvolací soud se však ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že v projednávané věci je dán důvod přechodu vlastnického práva podle § 8 odst. 1 zákona o půdě, neboť žalovaní nabyli nemovitost za cenu nižší, než odpovídala tehdy platným cenovým předpisům. Na základě provedených znaleckých posudků bylo zjištěno, že kupní cena zaplacená žalovanými za předmětné nemovitosti činila méně než polovina ceny stanovené podle tehdy platných předpisů. Nesprávně, tedy v rozporu s tehdy platným cenovým předpisem, byla stanovena také náhrada za osobní užívání pozemku, neboť ze závěru znalců vyplynulo, že pro stanovení nižší náhrady nebyly dány důvody.

Rozsudek Krajského soudu v Praze, který nabytí právní moci dne 8. 8. 2001, byl opětovně napaden dovoláním. V této době nabyla Eva Pešková další podíl na nemovitosti po smrti svého otce. Ve znaleckém posudku vypracovaném v roce 2000 pro účely dědického řízení byly předmětné nemovitosti oceněny na 1 779 580 Kč.

Nejvyšší soud 24. 9. 2002 dovolání v restitučním sporu zamítl. Považoval některé argumenty směřující proti závěrům revizního znaleckého posudku o výši kupní ceny v roce 1979 za důvodné, přesto však návrhu na zrušení rozsudku odvolacího soudu nevyhověl. Nejvyšší soud totiž dovodil, že i kdyby nebyl v dané věci použit výpočet opotřebení ve výši jen 70 %, z něhož vycházel doplněk znaleckého posudku, ale 80 %, z něhož vycházely posudky předchozí, byla by stále cena převáděné nemovitosti podle cenového předpisu vyšší, než sjednaná

kupní cena. Rozdíl ve výši cen byl dán nejen subjektivním hodnocením znalce, resp. jeho výkladem cenového předpisu, ale i nižší výměrou a nesprávným zařazením stavby do příslušné třídy, z něhož se výpočet ceny odvíjel. Proto bylo rozhodnutí Krajského soudu v Praze, vycházející z toho, že žalovaní získali předmětné nemovitosti za cenu nižší, než stanovil cenový předpis, shledáno správným.

Eva Pešková podala ústavní stížnost, v níž uvedla, že dovolací soud v neveřejném zasedání učinil sám nové závěry bez účasti znalce a stran sporu. Tím znemožnil stěžovatelce účast na provedení znaleckého důkazu, který je zásadním pro výsledek sporu o ztrátě vlastnických práv. Stěžovatelka dále poukázala na to, že dokud byly posudky příznivé pro ni, soudy se jimi podrobně a kriticky zabývaly, jakmile však byl předložen posudek příznivý druhé straně sporu, soudy k němu neměly žádnou připomínku, bez dalšího zkoumání na něj odkázaly a o věci rozhodly. Takový postup je v rozporu s rovností stran sporu a přenechává rozhodnutí sporu znalci namísto soudu. Protože revizní znalec v soudním řízení podal znalecký posudek na cenu více než dvojnásobnou, a to nejen oproti přezkoumávaným posudkům, ale bez nového ohledání nemovitosti i oproti svému vlastnímu dřívějšímu posudku, nelze takový posudek použít jako věrohodný a současně jediný podklad pro zbavení vlastnických práv dosavadních majitelů. Nejvyšší soud tak podle stěžovatelky porušil ústavní práva zakotvená v čl. 11, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a dostal se též do rozporu s čl. 4, čl. 90, čl. 95 odst. 1 a čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR.

Ústavní soud konstatoval, že poukazuje-li stěžovatelka na okolnost, že dovolací soud rozhodl v neveřejném zasedání, kdy učinil sám nové znalecké závěry bez účasti znalce a stran sporu, neznamená to porušení platných procesních ustanovení. V projednávané věci není bez významu, že v řízení rozhodoval Nejvyšší soud i odvolací soud opakovaně. To, co Nejvyšší soud uvedl ve svém zdůvodnění o rozdílu ve výši cen, nepředstavuje nové dokazování, neboť všechny tyto skutečnosti jsou patrné ze spisu a otázkou bylo pouze to, jakým způsobem bude právě Nejvyšší soud v návaznosti na hodnocení obecnými soudy provedené důkazy hodnotit. Z ústavního principu nezávislosti soudu vyplývá zásada volného hodnocení důkazů, přičemž nespadá do pravomoci Ústavního soudu hodnocení důkazů měnit. Navíc celá záležitost se pohybuje, pokud jde o výši ceny, v rovině podzákonných předpisů, což samo o sobě vypovídá o tom, že to, aby ji bylo možno posunout do ústavně-právní roviny, by bylo zapotřebí skutečně extrémního vybočení při hodnocení ze strany Nejvyššího soudu. O takový případ však podle názoru Ústavního soudu evidentně nešlo, takže ústavní stížnost odmítnul, což vedlo k tomu, že Eva Pešková podala v červenci 2003 stížnost Evropskému soudu pro lidská práva.

V prosinci 2004 poskytlo Ministerstvo zemědělství stěžovatelce náhradu za její podíl na kupní ceně nemovitosti ve výši 6 493 Kč. Ministerstvo zemědělství dále nabídko stěžovatelce a ostatním spoluvlastníkům částku 554 421 Kč jako náhradu za náklady účelně vynaložené na nemovitost. Tato částka byla stanovena znalcem a stěžovatelka byla ochotna ji přijmout. Avšak vzhledem k tomu, že nová majitelka nemovitosti, vůči níž by Ministerstvo zemědělství mělo nárok na regresní náhradu, s výší částky nesouhlasila, nebyla tato částka vyplacena.

V dopise ze dne 4. 11. 2005 doporučilo Ministerstvo spravedlnosti stěžovatelce, aby ohledně této náhrady podala občanskoprávní žalobu proti ministerstvu. Stěžovatelka to však neučinila.

Dne 11. 12. 2006 informovalo Ministerstvo spravedlnosti stěžovatelku, že došlo k porušení jejího práva na to, aby bylo v přiměřené lhůtě rozhodnuto o jejím občanském právu, a že jí byla přiznána náhrada za nemajetkovou újmu ve výši 67 500 Kč z důvodu délky restitučního řízení.

Z odůvodnění: Stěžovatelka namítá, že byla zbavena svého majetku pouze na základě pokynů a směrnic, a nikoliv na základě zákona nebo cenových předpisů. S odkazem na stejné ustanovení dále tvrdí, že náhrada za kupní cenu vyplacená Ministerstvem zemědělství nebyla dostatečně vysoká na to, aby jí umožnila pořídit si rovnocenné obydlí. Vláda naproti tomu tvrdí, že argumenty předložené stěžovatelkou v její ústavní stížnosti nesměřovaly proti výši vyplacené náhrady kupní ceny ani proti ocenění nákladů účelně vynaložených na nemovitost, které mohly být stěžovatelce nahrazeny podle § 8 odst. 3 zákona o půdě. Když Ministerstvo zemědělství vyplatilo pouze náhradu za podíl na kupní ceně z roku 1979 ve výši 6 493 Kč, stěžovatelka nezhájila proti Ministerstvu zemědělství soudní řízení o náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost. Vláda tedy navrhuje, aby tato část stížnosti byla prohlášena za nepřijatelnou z důvodu nevyčerpání dostupných vnitrostátních prostředků nápravy. Stěžovatelka oproti tomu namítá, že možnost požadovat náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost nepředstavovala náhradu za zbavení majetku.

Evropský soud konstatuje, že podle § 8 odst. 3 zákona o půdě mohla být stěžovatelce poskytnuta náhrada za kupní cenu nemovitosti a za náklady účelně vynaložené na nemovitost. Tento zákon však neumožňoval vzít pro účely poskytnutí náhrady v úvahu cenu nemovitosti v době zbavení majetku. Vzhledem k růstu cen nemovitostí od roku 1979, kdy stěžovatelka spornou nemovitost nabyla, do roku 2001, kdy byla tohoto majetku zbavena, má soud za to, že stěžovatelka neměla možnost požadovat za spornou nemovitost přiměřenou náhradu. Pokud by měla stěžovatelka požadovat přiměřenou částku, musela by žádat vyšší náhradu než tu, která byla zaručena právními předpisy účinnými v rozhodné době (srov. rozhodnutí ze dne 29. 10. 2003, *Dymáček a Dymáčková proti České republice*). Možnost zahájit řízení podle § 8 odst. 3 zákona o půdě nepředstavovala v daném případě účinný prostředek nápravy. Pokud by ovšem bylo rozhodnuto, že k porušení stěžovatelčina práva došlo, je třeba při rozhodování podle čl. 41 EÚLP vzít v úvahu skutečnost, že stěžovatelka nepožadovala náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost (srov. rozhodnutí ze dne 15. 3. 2007, *Velíkovi a spol. proti Bulharsku*).

Evropský soud zjistil, že došlo k zásahu do stěžovatelčina majetkového práva a že tento zásah byl zbavením majetku ve smyslu čl. 1 odst. 1 věty druhé Protokolu č. 1 k EÚLP. Hlavním a nejdůležitějším požadavkem tohoto ustanovení je, aby zásah státní moci do pokojného užívání majetku byl zákonný. Ustanovení odst. 1 věty druhé tohoto článku povoluje zbavení majetku pouze za podmínek, které stanoví zákon, a odst. 2 přiznává státům právo upravovat užívání majetku pomocí zákonů.

Odnětí stěžovatelčina majetku se opíralo o zákon o půdě, který umožňoval osobám splňujícím stanovené

podmínky získat zpět určitý druh majetku, a dovoloval tedy, aby osoby, které tento majetek vlastnily, byly tohoto majetku zbaveny. Cenové předpisy, pokyny a směrnice byly použity pouze za účelem ocenění tohoto majetku. Je však třeba zjistit, zda toto zbavení majetku sledovalo legitimní cíl, tj. zda existoval veřejný zájem ve smyslu čl. 1 věty druhé Protokolu č. 1 k EÚLP. Vzhledem k přímé znalosti společnosti a jejích potřeb jsou vnitrostátní orgány v zásadě lépe povolané než mezinárodní soud k posouzení toho, co je ve veřejném zájmu. V systému ochrany vytvořeném EÚLP přísluší v prvé řadě jim zabývat se existencí problému veřejného zájmu, jenž by ospravedlňoval zbavení majetku. Z tohoto důvodu se jim dostává jistého prostoru k volné úvaze. Navíc pojem veřejného zájmu je ze své podstaty velice široký. Rozhodnutí přijmout zákony týkající se zbavení majetku pak s sebou přináší obvykle zkoumání politických, ekonomických a sociálních otázek. Evropský soud proto považuje za přirozené, že zákonodárce disponuje volností při rozhodování o ekonomické a sociální politice, a respektuje způsob, jakým koncipuje imperativy veřejného zájmu, vyjma případů, kdy by jeho rozhodnutí zjevně postrádalo jakýkoliv racionální základ.

Evropský soud bere na vědomí, že cílem zákona o půdě je zmírnění následků majetkových křivd spáchaných za komunistického režimu, a chápe, proč považoval český stát za nutné tento problém, který podle něho poškozoval demokratický režim, řešit. Obecný cíl tohoto zákona tedy sleduje veřejný zájem. Nicméně jakýkoli zásah do práva na pokojné užívání majetku musí zachovávat spravedlivou rovnováhu mezi požadavky obecného zájmu společenství a imperativy ochrany základních práv jednotlivce. Snaha o zachování takové rovnováhy se odráží ve struktuře celého čl. 1 Protokolu č. 1 k EÚLP, a tedy i v jeho větě druhé, kterou je nutno interpretovat ve světle principu obsaženého ve větě první. Zejména musí existovat rozumný poměr mezi použitými prostředky a cílem, který sleduje dané opatření zbavující osobu jejího majetku.

Rovnováha mezi požadavky obecného zájmu a imperativy ochrany základních práv je tedy narušena, pokud dotčená osoba byla nucena nést nepřiměřené břemeno. Osoba zbavená majetku musí zásadně obdržet náhradu přiměřenou k jeho hodnotě, i když legitimní cíle veřejného zájmu mohou vyžadovat menší náhradu, než je plná tržní cena. Z toho vyplývá, že výše zmíněné rovnováhy je zpravidla dosaženo, pokud náhrada vyvlastněnému je v rozumném poměru k tržní hodnotě majetku stanovené v době, kdy k odnětí vlastnictví došlo.

V daném případě stěžovatelka tvrdí, že spolu s ostatními spoluvlastníky investovala do údržby a oprav nemovitosti více než 1 mil. Kč, avšak Ministerstvo zemědělství jí nahradilo pouze její podíl na původní kupní ceně z roku 1979. Ministerstvo nabídlo stěžovatelce a ostatním spoluvlastníkům dalších 554 421 Kč jako náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost. Podle stěžovatelky však tato náhrada nepostačovala ani na koupi jednopokojového bytu. Předmětná nemovitost přitom byla v roce 2000 pro účely dědického řízení oceněna na přibližně 1 800 000 Kč a nový vlastník nabídl tento dům na trhu za 2 500 000 Kč.

Kupní cena dané nemovitosti byla nejprve v roce 1978 stanovena znalcem na 25 326 Kčs. V průběhu restitučního řízení nově ustanovení znalci stanovili cenu na 31 012 Kčs, poté na 29 889 Kčs a nakonec na 69 347 Kčs.

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2002 byly tyto rozdíly vysvětleny a bylo v něm zdůrazněno, že při vypracování prvních dvou posudků znalci nesprávně zařadili nemovitost do příslušné třídy a vzali v úvahu nižší výměru. Nicméně vzhledem k těmto rozdílům, zejména k rozdílu mezi posledními dvěma cenami stanovenými tímtož znalcem, si stěžovatelka v době koupě nemovitosti mohla být jen stěží vědoma, že kupní cena je nižší než cena odpovídající tehdy účinným právním předpisům. Přitom nebylo prokázáno neoprávněné zvýhodnění stěžovatelky při nabytí nemovitosti, a vláda ani netvrdila, že by k takovému zvýhodnění došlo. Je tedy možné uzavřít, že stěžovatelka nabyla nemovitost v dobré víře a nemohla ovlivnit kupní cenu.

Původní kupní cena, která byla stěžovateli nahrazena, spolu s navrženou částkou náhrady nákladů účelně vynaložených na nemovitost nemůže být hodnocena jako přiměřená ve vztahu k tržní ceně nemovitosti zjištěné v roce 2000 v souvislosti s dědickým řízením. I za předpokladu, že tento znalecký posudek vycházel z cenových předpisů odlišných od předpisů použitých v restitučním řízení, vláda neprokázala, že by nestanovil přiměřenou cenu nemovitosti v době, kdy byla nemovitost stěžovateli odňata. Navíc pokud by se stěžovatelka chtěla domoci náhrady výše uvedených nákladů, musela by zahájit další řízení proti Ministerstvu zemědělství.

Se zřetelem na skutečnost, že Ministerstvo spravedlnosti uznalo nepřiměřenost délky restitučního řízení a z tohoto titulu poskytlo stěžovateli náhradu nemajetkové újmy, lze mít za to, že částku přiznanou stěžovateli z titulu morální újmy, kterou utrpěla v restitučním řízení, je možné považovat za dostatečnou a odpovídající nápravu způsobeného porušení.

Stěžovatelka rovněž namítala, že Nejvyšší soud shledal v dodatku k reviznímu znaleckému posudku chyby a poté bez nařízení ústního jednání, kterého by se účastníci řízení a znalci mohli zúčastnit, učinil vlastní závěry. Dále tvrdila, že přestože v dodatku k reviznímu znaleckému posudku byla kupní cena navýšena na 230 %, vnitrostátní soudy nevyhověly jejímu návrhu na vypracování nového znaleckého posudku.

Evropskému soudu nepřísluší rozhodovat o skutkových či právních pochybeních, kterých se měly dopustit vnitrostátní soudy, ledaže tato pochybení mohla mít za následek porušení práv a svobod chráněných EÚLP. Článek 6 EÚLP sice zaručuje právo na spravedlivé projednání věci, neobsahuje však žádná pravidla ohledně přijatelnosti důkazů či způsobu jejich hodnocení, která jsou tedy v prvé řadě upravena vnitrostátním právem a náležejí do působnosti vnitrostátních soudů. V daném pří-

padě Evropský soud konstatuje, že Nejvyšší soud pouze přehodnotil důkazy, které byly zkoumány nižšími soudy v předchozím řízení, a na jejich základě rozhodl, že stěžovatelka a ostatní spoluvlastníci nabyli spornou nemovitost za cenu nižší, než jakou stanovily cenové předpisy. Částečně se ztotožnil se závěry nižších soudů a uvedl dostatečné důvody, pro které předchozí rozsudky nezrušil. Již v rozsudku ze dne 11. 4. 2001 se Krajský soud v Praze zabýval rozdíly v ocenění sporné nemovitosti a rozhodl, že kontroverznost revizního znaleckého posudku je dostatečným způsobem objasněna. Tento soud rovněž reagoval na stěžovatelčinu žádost o nařízení vypracování dalšího znaleckého posudku, rozhodl však, že takový posudek by byl nadbytečný. Nejvyšší soud se ve svém rozsudku ze dne 24. 9. 2002 znovu zabýval otázkou ocenění a došel ke stejnému závěru jako soudy nižších stupňů. Evropský soud má tedy za to, že vnitrostátní soudy nepomněly reagovat na stěžovatelčinu žádost.

Stěžovatelka požadovala náhradu hmotné škody ve výši 66 904 EUR s tím, že tato částka odpovídá ceně nemovitosti stanovené ve znaleckém posudku vypracovaném pro účely dědického řízení v roce 2000. Vláda uvedla, že ke dni nabytí právní moci konečného rozhodnutí v restitučním řízení byla stěžovatelka spoluvlastníkem sporné nemovitosti s podílem ve výši jedné třetiny. Následné rozhodnutí v dědickém řízení, ve kterém byl stěžovateli přiznán třetinový podíl po jejím otci, nevzalo v úvahu výsledek restitučního řízení.

Evropský soud má za to, že není potřeba pochybovat o tom, zda se stěžovatelka v souladu s českým právem stala vlastníkem třetinového podílu na nemovitosti po svém otci, či nikoliv. Pro účely čl. 41 EÚLP je nutno zvážet situaci, která by nastala, pokud by k zásahu do stěžovatelčiných majetkových práv nedošlo. Je tedy nutno považovat stěžovatelku za spoluvlastníka s dvoutřetinovým podílem na předmětné nemovitosti. Evropský soud však musí souhlasit s argumentem vlády, že stěžovatelka mohla požadovat náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost v soudním řízení na vnitrostátní úrovni, což neučinila.

Vzhledem ke všem uvedeným zjištěním dospěli soudci páté sekce Evropského soudu jednomyslně k závěru, že došlo k porušení čl. 1 Protokolu č. 1 k EÚLP, a rozhodli, že Česká republika má stěžovateli zaplatit 30 000 EUR z titulu hmotné škody a případnou částku daně, jakož i 240 EUR z titulu náhrady nákladů řízení. V ostatním byl návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění zamítnut.

Prof. JUDr. Richard Pomahač, CSc., Praha